

กิจกรรมการให้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร

การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

น้ำใน โลกของเราร้อยละ ๙๗.๔๑ เป็น น้ำทะเล มีเพียงร้อยละ ๒.๕๙ เท่านั้นที่เป็นน้ำจืดซึ่งแบ่งเป็น น้ำแข็งบนขั้วโลกร้อยละ ๑.๙๘๔ น้ำใต้ดินร้อยละ ๐.๕๙๒ และน้ำผิวดินร้อยละ ๐.๐๑๔ โดยน้ำผิวดินนี้ แบ่งออกเป็น น้ำในทะเลสาบร้อยละ ๐.๐๐๗ น้ำที่อยู่ในช่องว่างระหว่างเม็ดดินร้อยละ ๐.๐๐๕ น้ำในแม่น้ำ น้ำในสิ่งมีชีวิตและไอน้ำในบรรยากาศ อย่างละร้อยละ ๐.๐๐๑ เท่านั้น

ดังนั้นจะเห็นว่าปริมาณน้ำจืดที่มนุษย์สามารถนำมาใช้เพื่อยังชีพนั้นมีน้อยมากการอนุรักษ์ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพโดยเฉพาะแหล่งน้ำจืดทั้งแหล่งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินจึงมีความสำคัญยิ่ง หลายปีที่ผ่านมาได้มีการสร้างเขื่อนและระบบชลประทานมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมพอสมควร ดังนั้นเราควรใช้น้ำอย่างคุ้มค่ามนุษย์ก่อเกิดมลพิษทางน้ำจากสามกิจกรรมหลัก ได้แก่ การเกษตร อุตสาหกรรม และการใช้ชีวิตในชุมชนหรือครัวเรือน โดยแบ่งเป็นมลพิษทางน้ำที่รู้แหล่งกำเนิด (Point source) และมลพิษทางน้ำที่ไม่รู้แหล่งกำเนิด(Non-point source) หลักการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

วิธีการที่สามารถนำมาใช้เพื่ออนุรักษ์น้ำ ให้ดำรงอยู่ต่อไปในระยะยาวและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้สูงสุดซึ่งมีวิธีการทำได้ดังนี้

๑. การปลูกป่า ในวิธีการนี้จะทำให้ต้นน้ำอย่างพื้นภูเขา ชั้นใต้ดิน หรือ ให้ต้นไม้เป็นที่กักเก็บน้ำ อย่างเช่น น้ำตก สามารถปล่อยน้ำออกได้ออกมาอย่างต่อเนื่อง หรือบาดาลที่ความชุ่มชื้นของพื้นต่าง สร้าง เป็นธารน้ำบาดาล

๒. การพัฒนาแหล่งทรัพยากรทางน้ำ ได้แก่ ปัจจุบันแหล่งน้ำธรรมชาติมีความเสื่อมโทรมเป็นอย่างมาก ต้นเขินขึ้นตามกาลเวลา ทำให้พื้นที่ในการกักเก็บน้ำลดน้อยลงไปในปัจจุบันจึงมีความจำเป็นที่ต้องขุดลอกพื้นที่ ทางน้ำต่างๆ อันได้แก่ แม่น้ำ คลอง หรือ แหล่งน้ำต่างๆ ให้กว้างและมีความใกล้เคียงกับพื้นที่เดิม และคงสภาพภาวะแวดล้อมให้เป็นไปอย่างเดิม

๓. ประหยัดน้ำไว้ใช้ในยามจำเป็น วิธีการนี้เป็นการประหยัดน้ำเพื่อนำไว้ใช้ในระยะยาวเนื่องจาก คุณภาพของน้ำมีความจำเป็นต่อการใช้งาน อย่างเช่น การดื่มกิน หรือการเกษตร วิธีการในเบื้องต้นที่ สามารถทำได้คือ การขุดบ่อน้ำเพื่อไว้ใช้สำหรับการทำสระน้ำหรือบ่อน้ำ และ ยังเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายใน การใช้น้ำประปาอีกด้วย รวมไปถึงปริมาณน้ำเสียและป้องกันการขาดแคลนน้ำ

๔. ป้องกันมลพิษที่จะเกิดขึ้นของน้ำ ปัญหาส่วนใหญ่ของส่วนนี้คือ ส่วนของการทำอุตสาหกรรมเพื่อ การป้องกันที่ดีโรงงานอุตสาหกรรมต้องทำตามกฎหมายพระราชบัญญัติ

๕. นำน้ำที่ซึ่แล้วกลับมาใช้ใหม่ อย่างเช่น น้ำล้างจานสามารถนำมาใช้รดต้นไม้ได้

การใช้น้ำอย่างประหยัด

วิธีประหยัดน้ำรับวิกฤตภัยแล้งไม่ยากอย่างที่คิด แค่เปลี่ยนพฤติกรรมประจำวันที่เราคุ้นชินสักหน่อย ลดการใช้น้ำอย่างฟุ่มเฟือยลงสักนิด ก็ช่วยได้ เอ้า ! ไม่เชื่อก็กลองอ่านดู

ช่วงนี้ภัยแล้งวิกฤตหนัก“น้ำ” เลยกกลายเป็นของหายากที่หลายพื้นที่ขาดแคลนถึงขนาดไม่สามารถสูบน้ำ มาผลิตน้ำประปาได้ทำเอาคนเดือดร้อนกันทั่วหน้า นี่ก็เป็นสัญญาณเตือนให้เราหยุดพฤติกรรมการใช้น้ำอย่าง ฟุ่มเฟือยที่ทำกันมานานตามความเคยชินเสียที แล้วหันมาใช้น้ำประปากันอย่างรู้คุณค่าให้มากขึ้นดีกว่า

๑.การกักเก็บน้ำฝน การใช้อ่างเก็บน้ำหรือภาชนะอื่นๆ กักเก็บน้ำฝน ทำให้มีน้ำใช้ทั้งหมู่บ้าน ซึ่งไม่ใช่เป็นเรื่องแปลกใหม่อะไรสำหรับคนไทยเรารู้จักการกักเก็บน้ำฝนเพื่อไว้ใช้มาตั้งแต่อดีต ที่สามารถนำมาใช้ในการทำการเกษตร หรืออื่นๆ แต่ หากมีการนำมาใช้อาบ ตี๋ม หรือใช้ทำอาหาร จะต้องมีการบำบัดให้ถูกสุขลักษณะอนามัยก่อน เพื่อไม่ให้มีผลต่อสุขภาพ

๒.ปลูก 'พืชใช้น้ำน้อย' หลังฤดูทำนาลดความเสี่ยง เสริมรายได้เกษตรกร เช่น พืชตระกูลถั่ว มะละกอ พักทอง พักเขียว แก้วมังกร มะพร้าว มันสำปะหลัง เป็นต้น โดยการปลูกพืชใช้น้ำน้อยช่วยลดปริมาณการใช้น้ำได้ค่อนข้างเมื่อเทียบกับข้าวลดความเสี่ยงจากปัญหาขาดแคลนน้ำและภัยแล้ง พร้อมลดปัญหาการแย่งชิงน้ำเพื่อการเกษตรด้วยหากปลูกพืชไร่น้ำน้อยสลับกับการปลูกข้าวจะช่วยอนุรักษ์ดิน และน้ำดีกว่าการปลูกข้าวอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังช่วยแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม ช่วยปรับปรุงบำรุงดินและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินได้เช่น เศษซากพืชตระกูลถั่วจะช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุ ให้แก่ดิน ช่วยปรับโครงสร้างของดินและลดการใช้ปุ๋ยเคมีในนาข้าวได้ ขณะเดียวกันยังช่วยตัดวงจรการระบาดของโรคและแมลงศัตรูข้าว และรักษาระบบนิเวศน์ในนาข้าวให้สมดุลด้วย

๓.บริหารจัดการแหล่งน้ำในชุมชน การจัดการน้ำตั้งแต่ต้นน้ำ เช่น การขุดลอกขยายคลองธรรมชาติเดิมเพื่อตักน้ำหลากไหลลงทางน้ำไว่น้ำหลากส่งตามแนวคลอง กักเก็บไว้ตามสระน้ำแก้มลิง หรือบ่อกักเก็บน้ำเพื่อสำรองน้ำในชุมชนทำให้มีน้ำใช้ยามหน้าแล้ง และช่วงฝนทิ้งช่วง

๔. ปลูกฝังการใช้น้ำอย่างคุ้มค่าแก่คนในชุมชน สร้างจิตสำนึกร่วมกันสู่การปฏิบัติเป็นกิจวัตร ปลูกฝังคุณค่าของน้ำตั้งแต่ระดับในโรงเรียนไปจนถึงชุมชนทำให้เกิดวินัยในการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ช่วยให้การประหยัดน้ำในชุมชนเป็นรูปธรรม

“การไม่มองข้ามปัญหา และร่วมกันแก้ไข พัฒนาจากต้นทุนที่มีจะสามารถต่อยอดพัฒนาไปยังด้านอื่นๆได้เปรียบเสมือนต้นไม้ที่แตกกิ่งก้านเพื่อเติบโต ปัญหาเรื่องน้ำ เป็นหนึ่งในปัญหาที่ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วน ปลูกฝังคุณค่าของน้ำ เมื่อมีการจัดการน้ำที่ดีผู้บริโภคมีจิตสำนึกร่วมรักษา ปัญหาขาดแคลนน้ำก็จะไม่เกิดขึ้น” นายกสุวรรณ

นอกจากการจัดการน้ำในชุมชน สิ่ง que ทุกคนสามารถร่วมทำไปพร้อมกันได้คือ

การช่วยกันประหยัดน้ำในครัวเรือน

1 อ่างน้ำ
ใช้ฝักบัว
แทนอ่างอาบน้ำ
ยิ่งรูเล็กยิ่งประหยัด

2 โคนหวด
ใช้ทิชชูเช็ดก่อน
จึงใช้น้ำล้าง

3 แปรงฟัน
ใช้แก้วรองน้ำ
แทนการ
ปล่อยน้ำไหล

4 ใช้ชักโครก
ใส่ถุงบรรจุน้ำในโถน้ำ
หรือใช้แบบดักกรด

5 ชักผ้า
รวบรวมผ้า
ให้มากพอ
ต่อการซักแต่ละครั้ง

6 ล้างถ้วยชาม
ใช้ทิชชูเช็ดคราบอาหาร
ออก ก่อนล้างในอ่างน้ำ

7 ล้างผักผลไม้
ใช้ภาชนะรองน้ำ
เท่าที่จำเป็น

8 ทำความสะอาดพื้น
ชักล้างอุปกรณ์
ในภาชนะ
แทนการฉีดน้ำล้าง

9 รดน้ำต้นไม้
ใช้ฝักบัวรดน้ำ
หรือสปริงเกอร์
แทนสายยาง

10 ล้างรถ
ใช้ถังรองน้ำและใช้อุปกรณ์
ชุบเช็ดรถ แทนการใช้
สายยางฉีดโดยตรง

**10 กิจกรรม
ใช้น้ำอย่างไร
ให้ประหยัด**

WWW.KAPOOK.COM

การจัดการน้ำเสียในชุมชน

น้ำเสียจากชุมชน หมายถึง น้ำเสียที่ปล่อยจากอาคารบ้านเรือน และกิจกรรมในชุมชนเช่นโรงแรมตลาด และสถานบริการต่างๆในกรณีที่ชุมชนไม่มีที่ระบายน้ำโสโครกจะไหลลงสู่แหล่งรองรับต่างๆเช่นที่ลุ่ม ทุ่งนา แม่น้ำ ก่อให้เกิดการปนเปื้อนแหล่งน้ำผิวดิน การทิ้งขยะมูลฝอยลงในแม่น้ำจะขัดขวางการไหลของน้ำ ทำให้คุณภาพน้ำเสื่อมลงหรือซึมลงไปปนเปื้อนน้ำใต้ดินและน้ำเสียที่ขังอยู่ที่ลุ่มจะเป็นแหล่ง เพาะพันธุ์ยุงลาย

น้ำเสียคืออะไร

น้ำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งจากบ้านเรือนที่อยู่อาศัย สถานประกอบการ โรงงาน ร้านค้า ร้านอาหาร น้ำที่ผ่านการใช้แล้วปนเปื้อนไปด้วยสิ่งสกปรก อาจมีทั้งสารเคมี สารพิษ สิ่งปฏิกูลเจือปน กลายเป็นน้ำเสีย มีสีดำคล้ำ และส่งกลิ่นเหม็น

สบู่, สารซักฟอก จากการซักล้าง ทำความสะอาด	เศษอาหาร, เศษผักผลไม้ จากการประกอบอาหาร	สารเคมี, โลหะหนัก และสารพิษจากการทำอุตสาหกรรม	เศษดิน กรวด ทราย เศษใบไม้ กิ่งไม้ จากการขำระล้างหน้าดิน	น้ำมัน, ไขมัน จากการประกอบอาหารและล้างเครื่องจักร	เชื้อโรค จากการขับถ่าย สิ่งปฏิกูลจากคนและสัตว์

น้ำเสียมาจากไหน

- น้ำเสียที่มีแหล่งกำเนิดแน่นอน (Point Source) เช่น แหล่งชุมชน โรงงาน อุตสาหกรรม
- น้ำเสียที่มีแหล่งกำเนิดไม่ชัดเจน (Non-Point Source) เช่น น้ำเสียจากเกษตรกรรม และจากการขำระล้างผิวดิน ขยะ สิ่งปฏิกูล และสิ่งโสโครกต่างๆ

ลดใช้น้ำ เพื่อลดปริมาณน้ำเสีย

- แปรงฟัน ควรใช้ภาชนะรองน้ำบ้วนปาก ไม่เปิดก๊อกน้ำทิ้งไว้ เพราะทำให้สูญเสียน้ำปริมาณ 9 ลิตร/นาที
- โกนหนวด ใช้กระดาษเช็ดครีมนโกนหนวดก่อน และใช้ภาชนะรองน้ำที่จะใช้โกนหนวด ซึ่งจะใช้ น้ำประมาณครึ่งลิตรเท่านั้น
- อาบน้ำ ใช้ฝักบัว เพราะจะใช้ น้ำครั้งละ 30 ลิตร/คน แต่การใช้อ่างอาบน้ำจะใช้ น้ำมากถึง 110 ลิตร/คน
- ขับถ่าย ใช้โถปัสสาวะแยกกับชักโครก การกดชักโครกใช้น้ำมากถึง 9-13.5 ลิตร/ครั้ง
- ล้างถ้วยชาม ควรใช้อ่างหรือกะละมัง ซึ่งจะใช้ น้ำเพียงประมาณ 25 ลิตร
- ซักผ้า ควรรวบรวมผ้าไว้ให้ได้จำนวนมาก หากซักด้วยมือจะใช้ น้ำประมาณ 40 ลิตร แต่การซักด้วยเครื่องจะใช้ น้ำประมาณ 130 ลิตร
- รดน้ำต้นไม้ ไม่ควรใช้สายยาง แต่ควรใช้กระบอกหรือฝักบัวค่อยๆ รดทีละต้น
- ล้างรถ ควรนำน้ำใส่ถังแล้วใช้ผ้าชุบน้ำมาเช็ดถู ซึ่งจะใช้ น้ำประมาณ 2 ถึงเท่านั้น
- ถูพื้น ควรใช้ภาชนะรองน้ำและอุปกรณ์ขัด เช็ด ถู แทนการฉีดล้าง
- ตรวจสอบท่อน้ำ ภายในบ้านเป็นประจำ ป้องกันการเกิดน้ำรั่วไหล

ที่มา: สำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร